

EGYENLŐSÉG.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, V. Hajnal-utca 2.

hová minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP.

SZERKESZTI

BOGDÁNYI MÓR

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve . . . 8 frt.

Félévre 4 „

Negyedévre 2 „

Egyes szám ára 16 kr.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Istóczy felhívása.

Tíz év óta üzi ez az ember az antiszemitaságot és e hosszú idő alatt semmit sem tett, a mi által a »józan politikus« címére érdemet szerzett volna. Most végre megszállta őt az önismeret szelleme, a mely egy lökéssel rántotta le a nagyvási hóbort szédítő regioiból igazi helyzetének rút valóságába. Istóczy végre maga kénytelen beismerni, a mit eddig vagy furfangos számításból vagy vakságból tagadott: hogy t. i. az antiszemita egy csomó politikai desperadóból áll.

És ez az, a mi igaz abban a nyilatkozatban melyet a »12 röpirat« utolsó számában kiadott. A mit ott egyébként állit, az vagy egyszerű bolondság, vagy agyafurt ámitás, — igazság, okosság — mákszemnyi sincs benne.

Nézzük csak, mit mond Istóczy, mielőtt arra a konklúzióra jut, hogy az antiszemita párt politikai desperadóból áll.

Azt állítja, hogy az antiszemita pártban beállott szakadás indoka az, hogy az antiszemita párt egyesülése koalícionális bázisan ment véghez vagyis, hogy politikailag heterogen elemek képezték a párt alkatrészeit. A vezér tehát abban a nézetben van, hogy az antiszemita pártra nézve nincs más kiút, mint politikai alkatelemeire oszolni és — bontó hatást gyakorolni a zsidóbarát ellenzék két árnyalatára. Lehet, ugymond, hogy ez a Házban nem sikerül, de bizonyosan sikerülni fog e Házon kívül. Azután így folytatja:

»Az ellenzéki intelligencia az országban, illető politikai elveinek s multjának vélt kockáztatása nélkül szegődhetik a tisztán függetlenségi antiszemita párt jelöltje mellé, illetőleg a tisztán a közjogi kiegyezés alapján álló antiszemita jelöltje mellé.

Ugy a közjogi alapon álló külön antiszemita pártnak, mint a függetlenségi külön antiszemita pártnak aztán akadni fognak jelöltjei is bőviben; holott a jelenlegi koalícionális forma fentartása mellett, a jövő választásoknál jelöltjeink — ha ugyan egyáltalán akadnak ilyenek szemben a zilált pártviszonyokkal, — a szilárd meggyőződésű s így jóknak bizonyulandó elemek mellett, egy csomó politikai desperadóból fognak állani, a kik kikopván az illető politikai pártokból, csak hogy olcsó pénzen képviselők lehessenek, fel fognak csapni antiszemita pártinak — de felcsapnának az ördögnek is, — s aztán feljőve Budapestre, s itt elől tüzet, hátul vizet látva, — kényelmetlen, sőt kritikus helyzetük fölötti elkeseredésükben, bosszuságukat a pártnak régi kipróbált harcosai elleni

fenekedésben tölténék ki, az ügyet pedig csak kompromittálni fognák.

Istóczy tehát egy antiszemita párt helyett hármat akar alakítani: szabadelvű (!) mérsékelt ellenzéki és függetlenségi antiszemita pártot. Ilyen terv valóban csak oly tüzes fantáziájú ember agyában támadhat, mint Istóczyé. Szemben azokkal az eseményekkel, melyeknek az antiszemita pártkör az utolsó hónapokban színhelye volt, csak egy lehetséges: a megsemmisülés. A bomlodozó pártot az által erősíteni akarni, hogy hármat csinálnak belőle, az a legvastagabb abszurdum. Még ha állana is, hogy függetlenségi érzelmű ember nem akar olyan pártba lépni, a hol közösgyes ellenfelével egy gyékényen kell árulnia, ismételjük, ha állana is az, hogy politikai differenciák nagy szerepet játszanak antiszemita embereknél, még akkor is furcsa azt kívánni, hogy »szabadelvű vagy radikális érzelmű és multú férfiú — különben antiszemita legyen. Mert mi az antiszemitaizmus? Első sorban a jogegyenlőség negációja; távolabbi törekvésében pedig be nem vallott és különféle politikai és gazdasági ürügyek alatt folytatott rablóhadjárat a tőke ellen. Már pedig hol akad igazi szabadelvűségtől vagy a demokrácia szellemétől áthatott férfiú, aki embertársát kirabolni, vagyonától, jogaitól megfosztani akarná?

Az az állítás tehát, hogy a párt koalícionális volta képezi a bomlás okát vagy tévedés vagy ámitás.

Istóczy vagy nem tudja vagy nem akarja tudni, mit beszél, s így nekünk vált feladatunkká az antiszemita párt bomlásának okaira utalni.

Felbomlott az antiszemita párt, mert a tagokat nem az elvek kapcsa, hanem csak a pillanatnyi szereplés viszketege fűzte egymáshoz. De megbukott főleg azért is, mert hiányában volt amaz erkölcsi mozzanatnak, mely minden pártküzdelenek kell, hogy kiinduló pontját képezze.

Elv nincs és nem lesz az antiszemitaizmusban, mert amit az antiszemita akarnak, az a jogrend, a társadalmi béke, az ember és felebaráti szeretet követelményeivel homlokegyenest ellenkezik. Az antiszemitaoknak lehetnek tehát nézeteik, vágyaik hajlamaik, de elveik nem lehetnek. A bűn gyakorlásának vágya nem képezheti alapját az elvi meggyőződésnek. A szenvedély nem a meggyőződés, hanem az irigység és romlottság szüleménye, mely az elvek eszményi magaslatáig soha sem emelkedtetik.

És ez az oka annak, hogy az antiszemita párt törekvéseiben az az erkölcsi mozzanat is hiányzik,

a mi nélkül, minden mozgalom oly sorsra jut, mint a mely fölött Istóczy kesereg. Mi azt sem bánjuk, ha az eddigi antiszemita párt három pártra szakad. Az antiszemitizmus gazság akár a szabad elvűség akár a szélbaliság köntöséhez varrja magát. Veszni, pusztulni fog mint minden, a mi hitvány és ámitáson, csaláson alapul. Az antiszemita párt bomlásának be kellett következnie, mert a parlamentben, úgy mint a parlamenten kívül átlátak végre a szitán. A szereplő antiszemita egyének törekvései az eddigi takaró alól visszataszító meztelenségükben kikandikáltak. Ez volt az oka a párt bomlásának, nem pedig az, a mit Istóczy szeretne a világgal elhitetni. És a bomlás feltartóztatlan, mert a közönség szeme megnyílt.

Dr. S. B.

A sajó-vámosi eset.

Szappanbuberek, melyet felfújtak és a mely rövid idő alatt szétpattant és visszaesett eredeti semmiségébe. Az antiszemita sajtó, melyről Istóczy azt panaszolja, hogy hanyatlak, újabb botrányt keresett, talált is és rágódott rajta egy ideig, a míg az igazság és a hatósági közegek elfogulatlansága véget nem vetett a hamis, lelkiismeretlen játéknak. A sajó-vámosi eset folytán letartoztatott Fried, Eckert és Klein szabadlábra lettek helyezve a miskolci törvényszék által és ellenük a további vizsgálatot tényálladék hiányából be szüntetik.

Ime ezzé törpült az az eset, melyből az antiszemitizmus sajtója rituális gyilkosságot csinálni akart. Mi nem tulajdonítottunk nagyobb fontosságot az esetnek, mert tudtuk, hogy bármily zajt csapjon is az antiszemita sajtója, a miskolci törvényszék elfogulatlan és felvilágoso-

dott tagjai elég garanciát nyújtanak az iránt, hogy erőszakosság és csürés csavarás, hamis tanufogdosás a vizsgálatnál kizárva legyen. S mi nem csalódtunk. A miskolci törvényszék fényes tanúságot tett igazságszeretete mellett, mely objektive vizsgál s nem engedi magát az antiszemita hitvány bujtogatásai által befolyásolni.

A mai áramlat közepette, midőn a rituális gyilkosság dajka meséje oly szívesen ragadtatik meg zsidók elleni gyűlölet szítására, valóban elismerést érdemel a miskolci törvényszék, hogy a vizsgálatot minden külső befolyás nélkül egyedül az igazság érdekében folytatta és oly errélylyel és körültekintéssel végezte, hogy már rövid idő alatt képes volt meggyőződésének beszüntető végzésben kifejezést adni. Midőn ezt elismerésünk kifejezése mellett felemlítjük, nem tagadhatjuk meg egyuttal kiemelni, hogy a magyar sajtó tisztességes részének eljárása szintén megfelelt ama szent kötelességnek, melyről a sajtónak soha megfedkezni nem szabad. A magyar sajtó tisztességes része okulva a t. eszlári eseten, már többé nem engedte magát terrorizálni a gazok lármája által és hőiesen ellenállott minden kísértésnek, a mi hirlapkiadói viszonyaink között kétségtelenül dicséretes önmegtartóztatás. Mi, kik szintén csak csendes szemlélelői voltunk a sajó-vámosi eset lebonyolításának, egyszerűen regisztráltuk a tényeket és utaltunk azokra a bujtogatásokra, miket az antiszemita ez esetből kifolyólag elkövetnek. Ezt a napilapok is megtehették volna, sőt kötelességük lett volna ezt tenni és ha mégis elmulasztották, ez csupán annak tulajdonítható, hogy nem tudtak a t. eszlári eset reminiscenciáinak hátása alól szabadulni.

Csak arra kérjük lapársainkat, hogy miután a sajó-vámosi ügy elintézve lesz, engedjenek tért azoknak a törvényszéki határozatoknak, melyek alapján a vámosi zsidók az indokolatlan gyanúsítások alól szabadultak. A miskolci törvényszék bizonyára hosszabb indokolás kíséretében

TÁRCZA.

Zsidó drámairók.

— Az „Egyenlőség” tárczája. —

I.

A drámairodalom talán az egyedüli irodalmi ág, a mely zsidók által aránylag kevés ápolásban részesült. Vannak irodalomtörténészek, kik a zsidótól a drámairói tehetségét megtagadják és fajbéli fogyatkozás kifolyásaként állítják oda azt, hogy a zsidóság eddig egy nagyobb drámairót sem képes felmutatni. Maga Heine, aki pedig egyike volt Németország legnagyobb költői tehetségeinek midőn a drámairáshoz fogott olyan ügyefogyottnak látszott mint akármelyik füzűpoéta, a ki csupa szárnypróbálgatók által enyészetti el erejét. Az évszázados üldözés hatása sehol sem mutatkozottoly szembetűnően mint épen az irodalom ezen ágában. A zsidóság, mely ellenségek közt élt és minduntalan a szomszéd népek brutalitásának kitéve volt, nem tanulmányozhatta annak a társadalomnak, annak a népnek a szokásait, hajlamait, a mely között élt. El voltak zárva a ghetto falai közt, a hol a talmud és a vallás tanulmányai képezték egyedüli tudományos foglalkozásukat. Mindazáltal akadtak költők, írók is ezekben az elhagyatott ghettookban és főleg a szefárd (spanyol) zsidók közt volt néhány költő, a kit a tragikus muzsa írókká avatott. Igaz, hogy mindössze csak három drámairó volt, még pedig: Antonio Enríquez Gomez, Miguel de Barrios és Antonio Jozé, de műveik nagy hatást keltek, úgy hogy e három név viselői még mai nap is

előkelő helyet foglalnak el a spanyol-portugal iroda'om történetében.

Műveik nem emelkednek ugyan arra a magaslatra, melyen Lope de Vega, Tirso de Molina, Alarcon és Calderon drámái állanak, de azért mégis megérdemlik az elismerést, melyben még most részesülnek a történet író előtt. Egyébiránt vannak Gomez művei közt olyan drámák is, melyek óriási színpadi sikert arattak és költői szempontból vetélkedhetnek Calderon műveivel is.

Antonio Enríquez Gomez Segoviában (Ó Castilia) 1620-ban született. Gomez csak költői neve volt, és a spanyol udvarnál Henriquez de Paz néven ismerték, atyja pedig Diego Euriquez de Villanova volt. Az utóbbi mint portugáliai az üldöztetések elől akként menekült, hogy színleg a római katolikus vallásra térte át. de miként minden Marranos ő is titokban jambor zsidó maradt, ki fiát e vallásban nevelteté. A fiatal Gomez már korán tüntette ki magát rendkívüli tehetségei által és mikor húsz éves lett, a katonai pályára lépett Itt kitüntetvén magát, nem sokára kapitányi ranggal lett felruházva és a Szt. Mihály renddel megajándékozva; sőt később királyi tanácsos is lett és igen sűrűn fordult meg a spanyol király udvarában.

Itt érte őt az inquiziczió gyalázatos intriguája. Mint minden kitért zsidót úgy Gomezet is az inquiziczió titkos kémei szemmel kísérték és midőn megtudták, hogy titokban a zsidó vallás híve számos más bajtársával együtt perbe fogatták a vallástörvényszék által, a hol kétségtelenül máglyára ítélik, ha előbb nem sikerült volna Franciaországba szöknie. Parizsban, Rouenban, Bordeauxban való rövidebb tartózkodása után a vendégszerető

hozta meg a szabadrábra helyezés iránti végzést és a vizsgálatot beszüntető határozatot is kimerítő és alapos indokok alapjára fogja fektetni. Ez indokok a nyilvánosság előtt való közzététele jó lesz arra, hogy a nép szemérről leessék a holyag és a bujtogatok hazudozása leálczáltassanak. A sajóvámosi ügy jelenlegi állásáról a „Borsod-Miskolczi Közlöny“ után közöljük mi a következőket:

M i s k o l c z, július hó 16.

„Az a nagy anyag, a mely hetek óta oly élénken foglalkoztatta a nagy közönség figyelmét, a mely mint egy kitölteni látszott egyes hírsóvár-lapok hasábjait, szombaton az esteli órákban teljes lebonyolítását érte meg, s ma már a sajóvámosi dolog befejezett ténynek mondható, a miről már többé sem contra, sem pro beszélni nem szükséges. Szombaton este 7 órakor a kir. ügyész maga elé rendelte Klein sennyei, Eker és Fried vámosi lakókat, a vizsgálati foglyokat, s tudtukra adta, hogy ezennel szabadrábra vannak helyezve s ellenük a vizsgálat be lett szüntetve. Nem sokat beszéltünk erről a dologról, megvalljuk, hogy nem is igen érdekelt ez bennünket. Egyszer regisztráltuk a történeteket, mert utóvégre is miskolczi lap nem hallgathat teljesen akkor, a midőn az egész ország Miskolczi-ról beszél, de igyekeztünk lapunk közönségét megkímélni az egész nevetséges majd kikerülendő motivumok által megindított hajszák leírásától. Ma is csak egypár dolgot akarunk constatalni, a mi visszapillantáskép az egész ügyre, egy kis világitást fog arra vetni. Mindenekelőtt constataljuk, hogy Magyarország büszke lehet oly férfiakra, mint a minők nálunk a bíróság s közigazgatás egyes tisztviselői. Nem azért, mert három zsidót kibocsátottak, hanem azért, mert megmutatták, hogy öntudatos, jellemes férfiak, s a piaczi miá-mák légköréből eredt áramlatoktól érintetlen bírák, a kiket csak egy áramlat befolyasolhat, az a mit szívük, eszük s becsületérzésük elé diktált Janó Sándor, avagy Franku és Molnár Emil is maga előtt látta most azt az utat, hogy merre kell a világhírű név után ballagni, ez a mai napság nem kerül annyi fáradságba, miként egykor Herostrátesnek, de ők nem gyerkőczők, a kik valamely zugkerület mandátumára aspirálnának, azt sem óhajtják, hogy a Volksblattok meg-

Amsterdamba ment. Ez a város volt annak idején az üldözött zsidók Mekkája; de különösen azon Marranosok gyűlhelye, kiket hazájukból kiűztek.

Gomez Franciaországban tartzkodása alatt írta meg »A muzsák« című munkáját, melyben Spanyolországból történt elmenekvését is leírja. Irt ezen időben számos odát és sonettet is, melyek alaphangját a fájdalom képezi, mely a költő lelkében dult azon igazságtalan és embertelen üldözések miatt, melyeket szenvedett. A költő vágya volt ismét visszakerülni hazájába, a hol 1660 in effigie el égettek, mert személyéhez nem férhettek. Gomez, miután abbeli reményét, hogy hazájába vissza kerül, teljesen fel kellett adni, végkép Hollandiába költözött, a hol 1662-ben meghalt.

Gomez az irodalom minden ágát mívelte. Bölcsész volt és lyrai elbeszélő és drámai költő; volt azonkívül diplomata, theologus és statisztikus. Műveit maga sorolja fel költeményeihez irt egyik prologjában. Főbb munkái: Az első utazó vétke. Louis Dieudonné. A habeli torony és Samson. Ezen munkák kilencz kötetbe foglalvák. E munkákat ő 1650—59-ig, tehát kilencz év alatt írta, hogy miként mondá, minden évre egy-egy kötet munka jusson. Ha hanyatló erőm — így írja egyik levelében — engedi, még a következő műveket szeretném befejezni. Haman és Mordochai. A csodák lovagja. Hallhatatlanság és Jozué. E műveket a költő azonban el nem készíté.

A ki Gomez műveit ismeri, meggyőződhetett, hogy egyike volt Spanyolország legnagyobb költőinek, IV. Fülöp udvarában ő volt huzamosabb időn át a legkedveltebb költő.

örökítsék arczképeiket, hanem megelégednek azzal a névvel, a mi ma oly ritka embert illet meg: önérzetes becsületes férfiak!

Igaz, hogy ők csak kötelességet teljesítettek, de ma ez is érdem. A magyar justicia jó hírnevének hoztak ők áldozatot, a melylyel megmutatták, hogy a világ beszélhet a mit akar, de előttük a midőn itélnék, vagy hivatalosan nyilatkoznak, csak egy momentum dönthet a rokon s ellenszeny kizárása mellett az igazság. Igazságuk volt akkor, a midőn a három embert sokak megdöbbenésére ártatlanságuk kézzelfoghatósága daczára vizsgálati fogságba helyezték, és igazságuk van ma, a midőn őket visszaadva a társadalomnak, alkotmányos polgári jogaikba visszahelyezték. Ők pedig büszkék lehetnek arra, hogy a vámosi nép teljes megnyugvással s bizonyos rokonszenves előzékenységgel, a mi csakis ártatlanul szenvedőt érhet, fogadta, mert a népérzéke leghelyesebb ilyenkor, ők tudják azt leginkább, hogy a kikkel évtizedeken együtt élnek mint szomszédok, sőt mint keresztkomák is, azok nem lehetnek gazemberek egyszerre. A gagságot fokozatos sülyedés szokta megelőzni, ép úgy miként lehet valaki országszerte ünnepezt, híres férfiú s a fokozatos sülyedés, erkölcsi gyengeség kezdve a tudatos hazugságon levezetheti a nagy s híres férfit és a sikkasztás mocsaráig. Ezt igazán jól tudja az a vámosi nép a mely népnek két papja is van, az egyik a plébános a másik a református lelkész. Ez utóbbi Soltész Sándor egy vagyonilag s erkölcsi érték tekintetében is kiváló lelkész, aki valósággal úgy fogja fel hivatását s tölti be feladatát, hogy valóságos áldás arra a népre, melynek értelmi s erkölcsi művelődése az ő bölcs vezetésére van utalva. A mely nép oly lelki atya után indul, s olyan papnak szavára ad, miként Soltész Sándor s az ő közbecsülésben álló családja, neje s menyasszony leánya, az a nép csakis értelmes s becsületes lehet. E sorok írója nemcsak mint ujságitró szól, de személyes tapasztalásból is. Volt alkalma s szerencséje e környék szivesen fogadott vendége lehetni, s felejtetlen benyomást tett reá azon szép magyar erények gyakorlata, a mit ott tapasztalt, s a melyeket főképp a paratlan zerénységű, hazafias s gyengéd lelkű papnak Soltész Sándornak lehet érdemül betudni.

Volt alkalmunk az egyik vádlottal beszélhetni. A neve Ecker Ábrahám. Ez volt gyanusitva a legborzasztóbb bűnnel. Valóban csodálatos dolog, hogy a ki ilyenmit insceniroz, miért nem választ magának legalább alkalmasabbnak látszó bűnbakot, nem pedig egy értelmes, ritka tapintattal bíró, magyarul minden hibás kiejtés nélkül korrekt beszélő falusi embert. Megjelenése bizalomgerjesztő, modora szerény, nem átkozódik, nem panasolja két heti borzasztóan eltöltött lelki állapotát, sőt szenvedései után is tisztelettel nyilatkozik bírairól, s szemében meglátszik egy könnyű, a midőn Janó kir. ügyész hozzá intézett szavait — melyekkel a fogságból kibocsátotta — ismétli. Elmondja, hogy ő tanult aranyműves, Miskolczon Hercskónál lakott évekig, beutazta Európa sok nagy városát s habár társalgásán át is vonul egy kis falusiasság, de ritka értelmességgel és elmeéllal beszél az egész dologról. És becsületes észjárását semmi sem bizonyítja inkább, mint a következő eset. A véletlen úgy hozta magával, hogy ők épp akkor mentek el Nagyidára az ottani rabbihoz, a kit Ecker egy ritka becsületes embernek mond — tanácsot kérni, hogy mit tegyenek, miután szegénységök folytán Vámoson nem tudnak megélni. Ez utazás folytán hirtelt, hogy befogják hozni őket Miskolczi vizsgálati fogságba.

Ezt tudta mindenki, de igen helyesen nem avatkozott bele senki. Mindenki — ők maguk is — úgy fogták fel a dalgot, hogy ott van az illetékes bíróság, az igazságot kideríteni hivatott férfiak, a kik a példatlan lelkiismeretlenséggel terjesztett gyanusításokat ép oly gyorsan, mint aminő szigorúsággal fogják eloszlatni, s ezáltal az ily aljasságoknak legalább a mi vidékünkön egyszer midenkorra elejét veendik. Ép azért mindenki teljes nyugalommal s be nem avatkozással várta az igazságos férfiak cselekvését. De lakik Böldván egy uzsorás, a kinek nevét csakis a legnagyobb önmegtágadás árán családja iránti kiméletből halgatjuk el, az az ember feljogositva érezte magát arra, a mire senki, és pedig okosabb s tisztességesebb emberek sem éreztek jogot, s bele akarta martani az esztét ebbe a dologba, azt hitte, hogy fényes elméjét fogja tőkésíteni nagy kamátra akkor a midőn azt üzente a vádlottaknak, hogy a bíróság előtt ta-

gadják el, hogy a nagyidai rabinál voltak. Ez ép oly ostoba, mint kicsinyes tanács ellen azonban éppen az a fővádlott Ecker tiltakozott, mert — ugymond — én egész életemben az igaz s becsületes után jártam mindig, én azt tartom legjobb az egyenes út, nem hazudom senki kedvéért. Ha valaki — ugymond — bűnnek tartja azt, hogy egy életbevágó fontos kérdésnél én egy öreg papot tanácsért keresek fel, ám ítéljen el ezért, de én eltagadni csak azért, hogy mást ne képzeljenek felőlem, nem fogom. Ezt mondta Ecker szórol-szóra e sorok írójának s ezzel bebizonyította azt, hogy több esze van, mint némely elegáns ruhában járó „ur“-nak s tőkepénzesnek, de hogy a becsület érzése is sokkal tisztultabb. — Janó kir. ügyész azt mondta neki s nekik, hogy menjenek haza nyugodtan, nem lesz semmi bántódásuk, de ha valaki gunyolná sértené őket, akkor sem legyenek önmaguk bírái ügyüknek, hanem ha becsületükben vagy vagyonukban valaki megsérti, mindig a bíróság oltalmát vegyék igénybe.

Szórol-szóra elmondotta nekem e szavakat, s a legmélyebb megindulás vett rajta erőt; midőn elbeszélte, hogy régi szomszédai, komái s polgártársai minő örömmel hallották a felszabadulás híret, siettek velük kezét fogni s örömlüket kifejezni. E szegény falusi zsidó hangja reszketett, midőn e dolgokat beszélte, s e sorok írója mélyen meghatva szemlélte e nagy kinokat kiállott szegény falusi boltost. De nem is csoda ha az ügyész ur szavai olyanok voltak, a mely oly mélyen vésődtek szívébe. A ki rá néz ez emberre, az rögtön látja, hogy ez egy legyet sem tudna megölni. Mi ez egész dologban csakis azt az örvendetes resultátumot látjuk, hogy a mi kiváló embereink s előkelő férfaink bizonyos lapokról s bizonyos emberekről most már teljes bizonyossággal tudják azt, a mit eddigelé csak sejtettek. És azzal nyugtatam meg azt a szegény zsidót is, hogy ő két heti elképzelhetlen lelki állapota megér neki annyit, a mennyi szolgálatot ő helyzeténél fogva a közügynek tett. Éget az arcza a szégyen és vád pirjától, de egyuttal azokat is közelebb hozta hozzánk, a kik már régóta piruló arcot mutattak, mert már szégyelni semmit sem tudnak.

Legyen ez a vigaszuk a kiállott szenvedésekért.

A mi szövetségeseink.

Gyakran állítják, hogy a zsidóság és a városi polgárság képezik azt az osztályt, mely a főnemesség dolyfős tulkapásait megakadályozni leginkább hivatva van. Ez érdekközösség folytán a városi polgárság a zsidóságnak természetes szövetségese kellene, hogy legyen. De mégsem az.

Egyelőre a városi polgárság megbízható szövetségére sem számíthatnak a zsidó vallású magyarok a társadalmi emancipáció elismerésére irányuló törekvéseikben. A városi polgárság gazdagabb és felsőbb része a közép-nemesség után indul; őt utánozza még előítéleteiben is. A kevésbbé vagyonos osztály részben nem magyar, részben elzárkózik és korlátolt körében, csekély műveltségével mindig a szűkkeblű nyárspolgári szempontoknak hódolt. Egyelőre ő is azokkal tart, kik a zsidók ellen bujtogatnak. A kicsinyes önérdék, a felekezeti szűkkeblőség még ma annyira uralkodik rajta, hogy észre sem veszi a mozgalom távolabb eső céljait s nem látja, hogy a zsidó hajsza után a többi emancipáltakra, a zsidók után a városi polgárságra, a városi értelmiségre kerülhet a sor. Mig csak a zsidókat bántják, ez elem örvendve nézi a hecczeket. De csakhamar kiábrándítják őt is az események. Ha látni fogja, hogy most már ő van a soron, majd másképp gondolkodik. Pedig miért ne kerülne a sor ő reá? Mi célja lenne az egész reakcionárius mozgalomnak, ha csak az ország $4\frac{1}{2}\%$ -át tevő s legnagyobb részét szegény lakossága ellen irányulna? Hisz ezért nem érdemes új világrendet teremteni, melyhez az első lépés a zsidóság elleni mozgalom volt. Ha majd a polgári elem tapasztalni fogja, hogy ő is épen ugy feláldoztatik egy törpe kisebbség önzésének és hatalmi vágyainak, mint a zsidók; hogy ő neki, jogai, jelentősége csorbitása céljából épen ugy csinálnak — forma akad rá — afféle rituális gyilkosságokat, mint a zsidóknak; hogy a dolyfős elbizakodottság reá ép oly megvetőleg néz, mint a zsidókra; hogy fiai bármi tehetségesek és szorgalmasak, épen oly kevésbé boldogulhatnak a közpá-

lyákon, mint a zsidók — és mindezt látni, tapasztalni fogja keservesen — akkor majd a polgárság is észre tér s a haza zsidó és nemzsidó emancipáltjai együtt fognak a modern jogeszmék, a szabadság és haladás zászlajáért harcolni.

Ma azonban nem itt van, hanem egy más elemben a zsidók természetes szövetségese, támasza és igaz barátja. Ez osztály a magyar parasztság, az az osztály, mely épen ugy emlékezik még a sok százados rabigára, a sok százados kizsákmányoltatásra, az alig eltemetett mult keserű napjaira, mint a zsidók. A magyar parasztság gondolkodásmódja józan és becsületes; tőle távol áll az irigység, a fanatizmus, az otromba gőg és az elbizakodott szivtelenség. Becsületesen dolgozik ő is, mint a zsidó, a kivel az együttlakás, a folytonos közvetlen érintkezés és a gazdasági érdek ezer meg ezer szála fűzi össze. Ezt a kapcsot igyekezzenek a zsidó vallású magyarok minél szilárdabbá tenni. A józan, munkás parasztságban kereszenek támaszt egyrészt a csócselék kicsapongásai, másrészt a középosztályok köréből jövő gyűlöletes bujtogatás ellen. Ma is a zsidó az, kivel a paraszt a legszivzebben érintkezik nemcsak üzleti, hanem bizalmas ügyeiben is. Ápolják, gondozzák a viszonyt egyrészt általános emberi tekintetből, de másrészt azért is, hogy a magyar parasztszálylyal együttesen védhessék meg a politikai harcokban a megtámadott szabadelvűség és jogegyenlőség ügyét. Igyekezzenek jó viszonyban lenni mindenkiel, ne provokáljanak egy néposztályt, egy társadalmi réteget se. De ne feledkezzenek meg arról, hogy valódi jó barátjokká csak a parasztságot tehetik. Gondozzák, fejleszszék tehát e barátságot, kerüljenek minden összeütközést, legyenek a parasztság érdekeinek becsületes támogatói, önzetlen tanácsadói; legyenek örömben és bajban, jó és rossz napokban azok, kikhez a parasztság bizalommal fordulhat jó szóért, segélyért. Ez elemeket igyekszik elhalászni előlök a reakció tábora. De mig ő csak azért csábítgatja magához a parasztságot, hogy e nagy néposztály segélyével a saját hatalmi céljait valósítja meg, a zsidó vallású magyarok nem osztályérdekből igyekezzenek megnyerni annak hajlamát. Tegyék magukat minél inkább hasznosakká oly módon, hogy a parasztság anyagi virulását, boldogulását előmozdíják.

A nagy urak által hirdetett ködös-homályos szocialista tanok és ábrándok ellenében ők tehetik a legtöbb szolgálatot az országnak azzal, ha a gyakorlati tevékenység terére lépnek s oltalmukba veszik azt a derék, munkás, józanul gondolkodó magyar néposztályt, mely emancipálásának gyakorlati hasznát sokban ép oly kevésbé érzi, mint ők, melyen basáskodni még ma is annyian formálnak jogot, mint ő rajtok. E néposztály anyagi helyzetének javítása nagy és dicső nemzeti feladat mely azonban csak hosszu és nehéz munkával lehetséges. E nagy és nehéz munkára legelő a zsidó vallású magyarok vannak hivatva. Ne ijedjenek vissza a munkától s dolgozzanak szivós erélylyel a magyar parasztság anyagi helyzetének javításán, jóakarata, bizalma, barátsága kiérdemlésén, mert ezzel saját jogi állásukat, személy- és vagyonbiztosságukat szilárdítják meg.

Két kibékíthetetlen elv tusakodik egymással: a dologtalan herék gyűlölködése a társadalom becsületes munkásai iránt, az irigy léhaság bosszankodása a szorgalmas munka sikerei fölött. A ki nem tud, vagy nem akar dolgozni, bármely osztályhoz vagy felekezethez is tartozik, az mindig megveti a munkát és szorgalmat, s más ember legbecsültebb fáradozásának termékét is azzal rágalmazza, hogy fufanggal, csalással, uzsorásával szerzettetett. És különösen ma, midőn a legexotikusabb praedikátumokat is előszedegetik a lomtárból, s az emberek nem a saját munkájok, szorgalmuk, jellemök, tehetségök szerint, hanem őseik érdeme alapján emelnek jogigényt a polgári tiszteletre, az állami tisztiségekre; ma midőn a becsületes munka iránti tisztelet teljesen megingott, midőn minden vagyon szerzési módját gyanúsítják, ellenben a hivatalos hatalommal való botrányos visszaéléseket, köz- és árvapénzek bűnös elsikkasztását, a megvesztegetést, a legnyilvánvalóbb bűntényeket kegyesen leplezgetik és elsimitják, a zsidó vallású magyarok a társadalom munkás dolgozó osztályaihoz csatlakozzanak. Azokkal szövetkezzenek, azokra támaszkodjanak, a kik épen ugy nehéz munkával keresik kenyerüket mint ők, s ne sokat várjanak azoktól, kik nem ismerhetik a munka érdekét, mert

nem kell dolgozniok, hisz némeslevelök fölmenti őket a munka szüksége alól. A becsületet munka képezi azt a szoros kapcsolatot, mely a zsidó és nem zsidó magyarság legnagyobb részét egy testvérré egyesíti. Igyekezzenek e kapcsolatot a zsidók minél szorosabbá tenni, fektessék jog-egyenlőségök alapját a velök azonos érdekü társadalmi osztályok szolidaritásának sziklájára és akkor nincs mit félniök. A reakció fergetege ezt a közös bástyát meg-ingatni nem fogja,

Löw Lipót mint zsidó középiskolai tervező.*)

Az „Értesítő“ mult számában ismertetett „A szegedi zsidók“ című könyvben Dr. Löw Immanuel rabbi, mint ama könyv szerzője a 181. lapon azt ígérte, hogy boldogult atyjának azon művét fogja közölni, mely kideríti, miszerint az már 40 év előtt (1845) kísérletet tett a magyar zsidó paedagógia terén. Ez ígérést a rabbi ur híven teljesítette, a mennyiben a szegedi zsidó népiskola ez évi értesítőjében az erre vonatkozó, nóha már csak történelmi becsüsel bíró, de sok tekintetben még most is korszerű „Utmutatást“ közli, melyet bold. atya a pápai izr. hitközség felszólítására 1845-ben a nagyobb izr. hőségekben felállítandó reáliskolák szervezésére, fentartására és kormányzására nézve beterjesztett

E terjedelmes, a részletekbe ható, szakszerűen motivált és javaslatképpen beterjesztett munkát bold. Löw Lipót, mint szakavatott és a gyakorlat terén kipróbált tanférfiut tünteti fel, a kinek nézetei még ma is sok tekintetben megszívlelésre méltók, a miért főbb pontjaiban közölni talán nem haszontalan munka.

Bold. Löw Lipót egy levélben, melyet a munka kíséretében a pápai hitközséghez írt, többek közt nagy örömét fejezi ki az iránt, hogy a nevezett hitközség eljárásága egy korszerű nyilvános középiskola felállítását komolyan szándékozza és kijelenti, hogy nézetei korának legjelesebb tanférfiak munkáiból vannak merítve és a pápai helyi viszonyokhoz alkalmazkodva.

Maga a javaslat egy bevezetésben az iskola céljáról értekezik, és pedig a testi, értelmi, vallási, erkölcsi, izlési és hazafisági nevelés eléréséről. Ezen célok elérését célzó intézkedésekkel hat szakaszba foglalt cikkek foglalkoznak.

Az első szakasz, mely a létesítendő intézet belszerkezetéről értekezik, minden lehető kérdést felkarol, u. m. az iskola minősítésére, a tantárgyak fiu- és leányosztályokban, a tanterv, a nyilv. vizsgálatok, a szünidő az isteni tisztelet és az iskolai ünnepélyek.

A második szakaszban az iskola külső szerkezetéről szól és pedig az iskolaházról, a tantermek és taneszközökről.

A harmadik szakasz a tanító választás és a fizetést szabályozza.

A negyedik szakasz az iskola fentartására nézve tesz ajánlatokat, megbeszéli a jövedelmi forrásokat u. m. a tandíjat, egyesek adakozásait és a hitközség járulékait.

Az ötödik szakasz az iskolahatóságot szervezi, mely a választmányból és egy iskolaigazgatóból áll.

Végre a hatodik szakasz az intézet életbeléptetése módzatairól szól.

Minden egyes cikkely a kitüű szakférfiura vállal, ki a paedagógiai irodalomban jártas, a ki Pestalozzi, Graser, Denzel és más paedagógus műveit tanulmányozta és aki az iskolaügy gyakorlati terén bő tapasztalatokat szerzett.

Ezen állítás bold. Löw Lipót kiváló zsidó tudós sokoldalú kitüű tehetségeinél nem szorul ugyan külön igazolásra; egyes paedagógiai tételei azonban oly talpraesett gondolatokat fejeznek ki, hogy idézésekkel szolgálatot vélek tenni az iskola ügy iránt érdeklődő közönségnek. Ilyenek:

1. »A népiskola sikerének egyik főtényezője a népnek az iskola iránti bizodalma mely nélkül nem virágozhatnak, nem tenyészhetik.«

* E sok tekintetben érdekes közleményt az orsz. magy. izr. tanító egyesület Értesítője után adjuk, mert szemben azon ellenvetésekkel, mikkel, egy felállítandó zsidó gymnasium eszméje találkozott, célszerű lesz megismernedni Löw Lipót rabbi nézeteivel, melyek bizonyára a legjobb szándék és leghazafiasabb meggyőződés eredményei. (Szerkesztőség.)

2. »A hit tanítása mi izraelitáknál főképen szent könyveinek tanításában áll. A hitsorsosok története a hit-tan lényeges részének tekintendő.«

3. »A nemzeti nyelv a nyelvek közt az első rangot foglalja el. A héber nyelv tanítása szükséges, mivel régi és minden tekintetben a biblia eredeti nyelvbeni olvasása a vallásbeli kötelesekhez tartozik, továbbá mivel a zsinagógiai isteni tisztelet e nyelven végeztetik. A német nyelv mind általános irodalmi, mind kereskedelmi tekintetben különös figyelemre méltó.«

4. »Rendszeres tanítása a természetrajznak, melylyel az egészségtan kapcsolatban áll, a IV. osztályban üzetik.

5. A történelem előadásánál szellemileg és erkölcsileg kitüű emberek rajzolása hevitve a fiatalok szívet, gerjessen keblükben lángoló közszellemet, ragadja őket a particularismus szük határaitól, hogy a haza fainak és a nagy emberi család tagjainak érezzék magokat.«

6. »Ki azt véli, hogy a nyilvános próbaétel által az iskola valóságos mivolta a állapota nyilatkozik kevés tapasztalással bir oskolabeli dolgokban. Bizony semmi sem könnyebb, mint nyilvános próbatétel alkalmával csalni a beavatlant az iskola valódi állapota felől.«

7. »A negyedik és ötödik osztályban (7.—10. évfolyam) csak olyan tanerők alkalmaztathatók, kik a philosophiai tudományok elvégzéséről bizonyosságot adnak.«

8. Valamennyi felügyelő tagnak (az iskola választmányi tagjai) kötelesek az ő felügyelése alatt álló osztályokat havonként legalább egyszer, az isteni tiszteletet pedig hetenkint egyszer látogatni, az illető osztály tanulói felől egy névsorra az észrevételeket feljegyezni.

9. »A nyilvános próbatétel alkalmával a jelenvaló vendégek és előljárók a tanítványokhoz csak a tanító közbenjárásával intézhetnek kérdéseket.«

Látni való tehát, hogy hazánk zsidó hitközségeinek már a 40-es években mily kulturtörekvései voltak. Egy akkoriban tekintélyes hitközség lépést akart tartani a miveltebb német hitkonainak művelődési intézményeivel; ezért fordult bold. Löw Lipóthoz, hogy a tudományos iskoláztatás és a vallás-erkölcsi nevelés módzatairól a hazai viszonyok tekintetbevételével kész és szerves összefüggésben levő tervben véleményt mondjon. Löw e megbízásnak az akkori viszonyoknak jökélyetesen megfelelő »utmutatást« terjesztett be, mely »reáliskola« cím alatt szervezenő iskola felállításánál volna tekintetbe veendő. E reáliskola a terv szerint egy előkészítő osztályból, mely fiuknál 2 évfolyamra 3 és 4 évesek számára oszlik és 5 két-két évfolyamból álló osztályból állt; tehát rendes körülmények közt a 15 éves tanuló birtokában volt mindazon tudnivalóknak, miket a jelen iskola-viszonyoknál körülbelül egy a polgári iskola 6 osztályát végzett tanuló elsajátíthat, azon, külömbséggel, hogy az előbbi az általános kiképeztetés mellett a zsidó községnek lelkesült hívőket is nevelhetett.

Ha akkoriban Pápán ily intézet életbeléptetése foganatosított volna aligha uralkodik e régi és népes zsidó hitközségben oly hangulat mely a szellemeket lebilencseli. Főtisztelendő Dr. Löw Immanuel főrabbi ur, ki ezen utmutatás publikációja által, a honi zsidó iskola fejlődése történetére nézve ily nagybecsu adatot tett közzé, mint Löw méltó utódja cselekedett.

Morgenstern Jakob.

Dr. Kohut Amerikában,

Dr. Kohut Sándor a volt nagyváradi rabbi, kinek a magyarosodás ügye körül elévülhetetlen érdemei vannak és a ki méltó volt azon hazafias hitközséghez, melynek rabbi székét elfoglalta, most Amerikában folytatja a magyarság és a humanitás ügye érdekében egyaránt kifejtett buzgó tevékenységét. Mult hó 25-én a New-Yorkban élő magyarok népgyűlést tartottak a város egyik legnagyobb termében mely zsufolásig megtelt. A gyűlés célja volt együletet alakítani azon magyarországi bevándorlók támogatására, kik Amerikába költöznek és a kik ismerethiány miatt a tönk szélére jutnak. Az nyület mely »Magyar társulat« cím alatt fog működni meg is alakult és hogy ez alakulás oly gyorsan sikerült, abban Dr. Kohut

Sándornak oroszlanrésze van. Dr. Kohut beszédét, melyet a hallgatóság szünni nem akaró tapsviharral fogadott ajánljuk az antiszemita »hazafiak« figyelmébe, hogy tanulják meg ismerni a zsidó felekezeti magyarok gondolkodását. A beszéd így hangzik.

„Midőn Szivem mélyéből üdvözlénem önöket, önmagamnak kívánok szerencsét, hogy harmadfél hónapi távollét óta forrón szeretett hazám édes nyelvén intézhetek Amerikában élő honfitársaimhoz egy pár szót. Nagy megtiszteltetés reám nézve az, hogy ily távol a hazától, ily felette nagy horderejű ügyben, mint minővel most foglalkozunk, édes hazám zengzetes nyelvén beszélhetek; mióta a hazából tévoztam, ez az első eset, hogy nyilvánosan magyarul szólhatok, oly nyelven, melyen a költőkön kívül talán csak a menybeli angyalok beszélhetnek! Nem voltam erre elkészülve, de kötelességemnek tartom a felhívásnak engedni, nem csak azért, mert a magyarság ügye, de azért is, mert a humanitás jellegét hordja magán, s hogy részemről is legalább a jó akarattal járuljak megoldásához olv ügynek, melyet szivem egész melegével magaménak vallok. Sokkal rövidebb idő óta vagyok itt, sem hogy a viszonyokat alaposan, — tövéről hegyére ismerhetném, de e rövid idő alatt is erős meggyőződéssé érlelődött bennem azon hit, hogy a szegény elhagyatott magyar bevándorlók érdekében erkölcsi kötelességünk a lehető legjobbat — egy, azok ügyei és bajaival foglalkozó társulatot létre hozni. Nem azt mondom ezzel, hogy minden bevándorlót, minden magyart segélyben kell részesíteni, hanem, hogy szavaim példával illusztráljam, a szentírás ama pontját említem fel, mely azt mondja: „Ha idegen földre rokonod, barátod, ismerősöd vagy nemzetbelid jön hozzád, ne zárd be kezedet, hanem nyisd ki kezedet.“ Ha a marok csukva van az ujjak közötti különbség nem látszik, azok mind egyformának tünnek fel, ha azonban kinyitjuk tehetünk különbséget ujjaink között. Így van a segélylyel, támasszal is az ember; ha egy nyomor és inséggel küzdő családapának kell segélyt nyújtani, bizonyára többet kell érte tenni, mint ha egy az elzülés utján levő csavargó fordul könyadományért; ezt a különbséget egyesek, a kik szívesen áldoznak honfitársaik javára — nem ismerhetik, nem tudhatják, hol használnak támogatásukkal s hol lenne a legnemesebb emberbaráti cselekedet káros, s éppen ezért szükség van a rendszeres társulatra, de még azért is, mert az utóbbi időben nagymérvűvé vált bevándorlás, oly földieinket hozott és hoz Amerika földre, kik lelketlen kufárok kezei közé kerültek és kerülhetnek, kik ismerethiányukat kizsákmányolták, és a szegény szerencsétleneket csaknem a végromlásba taszították. Az ilyen nemű üzlemeknek kötelességünk gátat vetni, s ezt nem tehetjük másként, ha csak e munkában lévő társulatot erőnkől telhetőleg szellemileg s anyagilag nem istápoljuk. Ebben a szabad, csodálatra méltó országban senki sem idegen, mi az ország szabad vendégszeretetét s igazságszoigáltatását illeti, de tényleg idegen, ha segélyforrás nélkül kénytelenítetik életét tengetni. Azért méltó elismerést érdemelnek azon jeles és emberszerető férfiak, kik a magyar ügyet a közeli legalább türehető megoldás medrébe terelni igyekeznek. Hogy ezt tehessük az erők összeműködését kell mindennek előtt szem előtt tartani. De nemcsak elméletileg, de mindennek előtt gyakorlatilag kell megoldanunk e fontos magyar kérdést, miért is minden magyar pártfogósága a legmelegebben ajánlom a „Magyar társulat“ ügyét.

A kaposvári főrabbi szék.

A kaposvári izr. hitközség elnöksége e napokban szép jelét adta tapintatos eljárásának. Mint tudva van e hitközség főrabbija Dr. Rosenberg Sándor nemrég az aradi izr. hitközség meghívásának engedvén, kaposvári rabbiszékét elhagyta és így e községben a rabbi állomásra pályázatot hirdetnek. Az elnökség, mely átlátva azt, hogy mily visszatartó színben tünik fel minden jobb érzésű ember előtt, mikor a német napilapok üzleti hirdetési közt rabbi pályázatot lát, az egyedül helyes utat választotta a kérdéses pályázatnak közlésére, a mennyiben a magyar zsidóság közlönyét kereste fel a következő közleménnyel:

»Az Egyenlőség tekintetes szerkesztőségének

B u d a p e s t.

A kaposvári izr. hitközség képviselőtestülete múlt hó 14-én tartott ülésében elhatározta, hogy Dr. Rosenberg Sándor főrabbinak, az aradi hitközség főrabbiává történt megválasztása folytán, megüresedett főrabbiiszékét mielőbb betölti.

Miután a napilapokban való pályázati hirdetést mellőzni kívánjuk, felkérem a tekintetes szerkesztőséget, hogy ezt a határozatot becses lapjában mielőbb közzétenni sziveskedjék.

Kérem egyuttal felemlíteni, hogy e rabbi állomás 1500 frtnyi évi fizetéssel, megfelelő lakással és a szokásos mellékjövödelmekkel jár. Purim és Jom-Kipur alkalmából azonban az ugynevezett »ajándékozás« nálunk nem divik. Feltétlenül szükséges a pályázónak tökéletes magyar nyelvismerete, hogy a templomi szónoklatokat hazai nyelvünkön tarthassa.

A kellőleg felszerelt ajánlatok az alulírott elnökséghez mielőbb beküldendők.

S v á r c z S a m u

a kaposvári izr. hitközség elnöke.

H I R E K.

— **Mormon istentisztelet Berlinben.** Berlinben a Kommandantenstrassen a Nift-féle vendéglőben, a mormonok péntek este istentiszteletet tartottak melyet falragaszok után hirdettek. Körülbelül 150 ember gyűlt össze a vendéglőben, melynek kistermében, állvány volt elhelyezve és itt foglalt helyet az új tan két apostola és a kiküldött rendőrtisztviselő, a ki szorgalmasan jegyezgetett. Az állvány előtt, az első padsorokban, az új tan hívei foglaltak helyet, fele részben ezekből állott a közönség. Istentisztelet énekkel kezdődött. Tizenkét hölgy kenetteljes imát zengett, egyetlen férfi által kísérve basszus hangon. A hölgyek már tul voltak az élet tavaszán; ezt az első pillanatban lehetett konstatálni. Ezután a két apostol imát mormogott, kezeiket áldólag a hallgatóság felé tartva. Az apostolok egyike még fiatal ember és mesterségére nézve szabó. Mielőtt még másik társa hozzá fogott volna hosszabb beszédéhez, ismét a tizenkét hölgy énekelt, az egyhangu basszus által kísérve. A szónoklat azt fejtegette, hogy az atyaisten férfi, mert erre a tanra alapítják a mormonok soknejűségüket. Szólt a gyermekek megkeresztelése és a papok ellen. Beszéde elég világos és értelmes volt. A közönség körében csak akkor keletkezett nagyobb mozgás, a mikor Joe Smith, az új evangélium megalapítójának isteni küldetéséről szólt. Egy katólikus hallgató hangosan tiltakozott az ellen a mormonok egyike visszaszólt a tiltakozásra és a hangulat kezdett

izgatottá válni. A szónok akkor, a rendőrtisztviselő inté-
sére, hamarosan befejezte beszédét. Ujból énekeltek és
ezzel az istentisztelet véget ért.

— **Ellennyilatkozat.** A következő sorokat vettük:
Schváb Károly-nak a szegedi zsidó hitközség elnökségéhez
intézett válaszelevele, melyet az Egyenlőség mult heti szá-
mában közölt, többek közt oly állításokat is tartalmazott
melyeket a magyar zsidóság egyáltalában nem oszthat.
Schváb Károly ó méltósága ugyanis azt mondja, hogy
„teljes szivből osztozom én is azon bizonyosan összes
hitsorsosaink által átérzett örömben, hogy hitfelekezetünk
a főrendiek között való képviseltetése által, a teljes val-
lásegyenlőség felé ismét egy lépést tettünk.“ Ez nem áll
mert Dr. Hirschler Ignác és Schváb Károly urak a zsi-
dófelekezetet törvényesen nem is képviselhetik. A törvény
a zsidó felekezet képviselőit a főrendiházeól kizárja,
Schváb Károly ur tdtát nem tekintheti magát annak a
mitől a törvény eltiltja. A zsidófelekezetü főrendi
hazi tagok egyedül személyes érdemeiknek köszönhetik
kineveztetésüket mi ha nem lettek volna zsidók, bizo-
nyára szintén megtörténik velük.

— **Az ujpesti vallás.** A Sztérényi féle ujpesti re-
formvallás államilag koncesszionálva lett. A vellás és
közoktatásügyi miniszter ugyanis megengedte, hogy e
valláshívői istentiszteletet tartsanak és hogy a gyermekek
az iskolában e vallás tanai, szerint hit oktatást nyerhetnek.
A miniszter eleinte nem akarta e koncessziókat meg-
adni, és elküldte az illető vallás alapszabályokat a köz-
ponti irodához véleményadás végett. Ez utóbbinak azon-
ban nem lévén véleménye, az alapszabályok ismét vissza-
kerültek a miniszteriumba, honnan a pesti izr. hitközség-
hez vándoroltak, hol kedvezőtlen véleményt nyilvánítot-
tak. Ezzel Sztérényi meg nem elégedvén ismét felfolya-
modott, mire a miniszter a rabbiszeminarium tanári kara
elé terjeszté az ügyet. Itt még nem jutottak megállapo-
dásra. De mielőtt theologiai véleményüket a miniszterrel
közölték, a vallás és lelkiismeret szabadság szempontjából
megengedhetőnek vélte Trefort ur, hogy a Sztérényi
féle ritus szerint istentiszteletet tarthassanak. Majd elvá-
lik, akad-e annyi bolond a fővárosban, a ki Sztérényi ur
tanai szerint fogja szabályozni vallásos életét.

— **B. Wodianer Mór,** a nemrég Bécsben elhalt dus-
gazdag bankárról az antiszemita lapok mind egyhangulag
megvetően, sőt olyan hangon irtak, a mi holtak irányá-
ban valóban eddig hallatlan volt. És mindezt azért tet-
ték, mert Wodiáner zsidó származása volt. A Független-
ség a legbrutálisabb kifejezésekkel bucsuztatta el a kike-
resztelkedett bankárt és a pozsonyi Grenzbote a sirjára
köpköd ugyanakkor, midőn a Magyar Állam diadalmasan
jelenti, hogy a „gyászmise e hó 18 fog megtartatni a
belvárosi kath. templomban. Hát nem furcza világot
élünk? A klerikálisok örvendve hirdetik, hogy „ismét
kitért egy zsidó. Ez a tény is bizonyítja, hogy a zsidó
akármit csináljon, a fanatizmus és a gabság képviselőinek
nem fog tetszeni. Legjobb nem törödni egyikökkel sem
és csöndes megadás-al bevárni a szebb jövőt, mely vallás
és fajgyűlöletet nem ismer.

— **Zsidók a kiállításon.** Nemrég közöltük, hogy
a magyar zsidók az országos kiállítás sikeréhez mily
nagy mértékben járultak. A kiállító két ötöde zsidó
felekezetü magyar kereskedő, iparos, gazda sat. A követ-
kezőkben adjuk azon zsidó felekezetü juritagok névsorát
kik a csoportok összeállításánál részint mint elnökök részint
mint előadók lettek a juri tagok közzé beosztva: 1. Alt-
schul Simon, 2. Brüll Lipot, 3. Leipziger
Vilmos, 4. Kraus Lajos, 5. Heller Mór, 6. Fi-

schler Ignác, 7. Kramer Samu, 8. Garal M.
9. Riesz S. 10. Wolfner Nándor, 11. Riesz S.
12. Goldberger Bernát, 13. Kunody Ad. 14.
Futtaky Gynla, 15. Gelléri Mór, 16. Gelléri
Mór, 17. Egger D. Megjegyzendő itt, ahogy nagy jury
mely 150 tagból áll, 50 zsidó fetekezetü tagot számlál.

— **Rabbinus a protestáns templomban.** Amerikából
írják, hogy a szt.-louisi protestáns templomban, mely a
németországi protestáns egyesület álláspontján áll. Eber-
hand lelkész távollétében Sonnenschein zsidó rabbinus
tartotta az utolsóelőtti vasárnapon a hitszónoklatot. A
protestáns hívek egészen megtöitötték a templomot, A
rabbinus vezette a keresztyén hitközség egész istentiszte-
letét; az ó-testamentumon kívül az ujból is olvasott fel
egyres helyeket s beszégét az isten létének tagadás ellen
fordította. Kifejtette, hogy minden ember ugyanegy isten
atyának gyermeke s hogy a vallási türelmesség utján
lassankint eloszlanak az utolsó előitéletek is, melyek a
különböző vallásfelekezeteket egymástól elválasztják. A
„Miatyánk“-kal végezte az istentiszteletet.

— **Melczer borsódmegyei alispán.** A borsódmegyei
közigazgatási bizottság ülése hétfőn délelőt volt Miskol-
czon. Az ülés nevezetes mozanata volt az alispán jelen-
tése, a mely ezuttal is a szokott gonddal s részleteséggel
készült el. Az élet és vagyonsbiztosságot e hónapban kü-
lönösen jónak mondja, s hangsulyozza a közegek erélyét
s buzgalmat. A havi jelentés kiterjeszkedik a sajóvá-
mosi »rituális« gyilkosságra, mely komé-
dia Melczer szerint nem aratott nagy feltü-
nést azon a vidéken s megtört a nép józan-
ságán s törvénytiszteletén, úgy hogy semmi-
féle rendkívüli közbiztonsági intézkedésekre nem volt
szükség. A közigazgatási bizottság örvendetes tudomásul
vette eme szép s biztató jelentést.

— **Lord Rothschild Nathaniel.** Az angol lordok
házának e hó 9-én tartott ülésében jelent meg a házban
először Rothschild Nathaniel lord, az ujonnan kinevezett
angol peer. Rothschild lord az esküt zsidó szokás szerint
födött fővel tette le.

Stöcker a lejárt berlini antiszemita főnököt ismét
baj érte. A választások alatt ellenjelöltjét Schmidet
gazembernek nevezte. Ezért Schmidt becsületsértés miatt
pert indított Stöcker ellen, kit bünösnek mondotta ki a
törvényszék és 150 m. pénzbírságra ítélte.

Egy nőtlen fiatal kántor, ki eddig is előkelő zsidó
hitközségbe működött és jegyzői és anyakönyvvezetés
képeséggel bír, állomást keres. Ajánlatok e lap kiadó-
hivatalához intézendők.

— **Nevelőül ajánlkozik egy végzett joghallgató,** ki
a magyar, német, franczia és angol nyelvben taníthat
és a legjobb bizonyítványokkal el van látva. Tudako-
zódhatni e hó végeig e lap kiadóhivatalában.

Az „Egyenlőség“

előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve	8 frt.
Félévre	4 „
Negyedévre	2 „

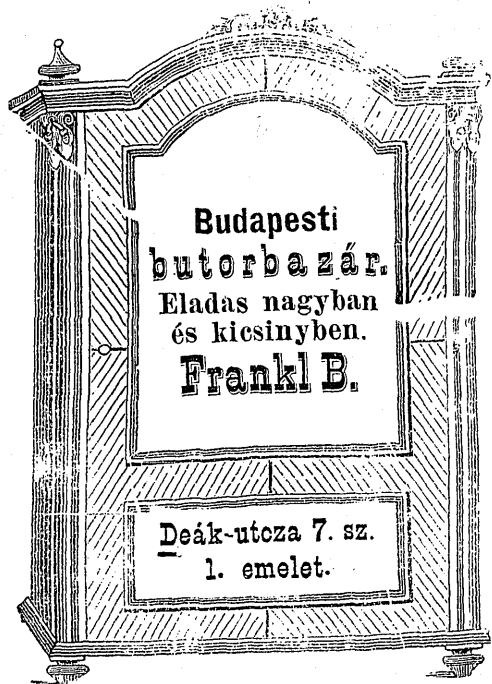
**Az előfizetési pénzek a kiadóhivatalba (V. ker.,
hajnal-utca 2. sz. küldendők.)**

A kiadóhivatal.

Hirdetések.

28. csoport a kiállításban.

A ezimre tessék figyelni!

Nagyszerű butor-eladás.

A helyiség átalakítása végett a nagyszerű butor-raktár mélyen a bevásárlási ár alatt eladva lesz. Nagy raktár szabadalmazott gyermeköltöző szekrényekben fürdő-berendezéssel és mázolt előszoba-berendezésekben.

TERNO!

Figyelem.

Következő sorokra melyek szegény polgártársaink jóléte és az egész emberiség segédleme tekintetében legnagyobb fontossággal bírnak! — Csodáljátok a természet hatalmát, mely oly férfit teremtett, kinek roppant szellemi tehetsége, lángeszű bölcsessége és páratlan munkaképessége minden eddig létezőt messze tulszárnyalt. — Bámuljátok azon embert, ki fenséges műveletei által oly csodaszzerű csaknem hihetetlen tetteket visz véghez, milyenekre más ember e világon sohasem képes; azon férfit, kinek megadatott a szegények jólétét előmozdítani inségeiket és gyötrelmeiket enyhíthetni. — Magasztaljátok mindnyájan kik már boldoggá tettetek, azon művészt, ki már ezer meg ezer szegény embertársunkat sanyaru sorsától megmentett, — ki életének nemes czéljával kitűzte azon feladatot, minden nélkülözésben szenvedőnek segédkezet nyújtani, mindenkinek a ki csak hozzá fordul, kivétel nélkül jó tanácsával szolgálni, miáltal már számtalanok jutottak örömteljes jóléthez. — Ily férfi korunknak díszére válik és megérdemli a legfőbb dícsérettel párosult elismeréseket nemeslelkű cselekvéseiért. — Hazánk híres matematikusa Mihalik János ur (Budapest, kerepesi ut 74. sz. I. em. 7. ajtó) az, kinek jelen sorok ajánlvák; ki jótéteményei által halhatatlanná, felejthetlenné tevő hírnevét, kinek neve utódaink s az egész nemzet szívében örök emlékezetben fog tartatni. — Eljen Mihalik ur! — Eljen!! — Eljen soká és boldogan, amiért engem is 1152 forintos terno nyereséghez juttatott, a miért engem is boldogított, gond nélkül jólétet varázsolván szerencse-számai által! Már most én is sorakozom azon számtalanokhoz, kik általa boldogítottak és egyesülve velők esedezem a mindenhatóhoz, tartaná még sok évekig még e nemesszívű jóltevőnket, szegény polgártársaink boldogítására, az összes emberiség javára! — Megjegyezvén végül, hogy a fentmondottak valódiságáról kész vagyok bármikor tanúságot adni mindazoknak, kik alább pontosan megjelölt czimem alatt felkeresnek, mindenkinek csakis azt tanácsolhatom: Olvassátok ezen sorokat, és irjatok haladéktalanul e híres számművészhez, hadd részesüljeteek ti is oly várajan szerencsében, mentő angyalként cselekvő Mihalik János ur által, mint részesült általa boldogított Özvegy Koszalka Jánosné, alerdésző. Erdély, Abrudbánya 125. sz. — A ki Mihalik János urhoz, Budapest, Kerepesi ut 74. sz. I. em. 7. ajtó ír, kérétek leveléhez 3 db 5 kros bélyeget mellékelni.

Az

EGYENLŐSÉG

részére hirdetéseket felvesz

SCHWARZGYULA

hirdetési irodája

IV. ker., Váci-utca 11. szám.